

ఫారిన్ వెళ్ళాల(న)ండి - వసుంధర

మనం ఎంత ఆధునికమైనా, చరిత్రకున్న విలువ మరువలేనిది. అలానే ఈ రోజుల్లో ఎప్పుడు కావాలంటే అప్పుడు ఎక్కడికైనా వెళ్ళగలిగే సౌకర్యాలు(డబ్బులుంటే చాలు) ఉన్నాయి కానీ కొన్ని దశాబ్దాల క్రిందట (1970 దశకం ప్రారంభంలో) ఇలాంటి ప్రయాణాల వెనుకనున్న సాధకబాధకాలు తెలుసుకోవడం ఇప్పటికీ ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది. -సం.

(గత సంచిక తరువాయి)

1974-75 వాతావరణంలో అప్పటి పశ్చిమజర్మనీ దేశం ఈ రచనలోని సన్నివేశాలకు వేదిక. ఆ సన్నివేశాలను వివరించినది - అప్పటి వాతావరణంలో సంప్రదాయబద్ధంగా పెరిగి, ఆధునికతని అవగాహన చేసుకుంటున్న ఓ మధ్యతరగతి భారతీయుడు. వృత్తిరీత్యా సైంటిస్టు.

అప్పటికి ఇండియాలో టివిలు కొన్ని మహానగరాలకే పరిమితం. టెలిఫోన్లు వ్యాపారస్థులకీ, భాగ్యవంతులకీ, ఉన్నతోద్యోగులకే అందుబాటు. కంప్యూటర్లది పాశ్చాత్యదేశాల్లోనూ పెద్ద గదిని కేటాయించాల్సినంత పరిమాణం. మొబైల్సు, ఇంటర్నెట్ వగైరాలు వాడుకలోకొస్తాయన్న ఊహ కూడా లేదు.

ఇండియాలో ఇప్పుడు గ్రామాలకున్న సదుపాయాలు, అప్పుడు మహానగరాలకే లేవు. ఆ నేపథ్యాన్ని స్మరించి - రచయితోపాటు పాఠకులూ 1974లో పయనించి - చదవడం మొదలెడితే - ఈ రచనలోని చాలా విశేషాలు మరింత రసానుభూతినిస్తాయి. ఐతే 2016-17లోనూ - 'మనం ఎక్కణ్ణించి ఎక్కడికొచ్చాం? ఎక్కడికి పోతున్నాం?' అనే భావనను కలిగించి ఆలోచింపజేయ్యగలిగితే, ఈ రచన సార్థకమౌతుంది.

అంశాల పరంగా ఇది రెండు భాగాల రచన. మొదటిది ల్యూనబర్గ్ లో 'పీజీ టు కేజీ' గత మాసంలో ముగిసింది. ఇప్పుడు రెండవది 'బెర్లిన్ ద్వీపే డాయిచ్ ఖండే'లో తొలివిడతగా 'ఫన్ నేనొక్కడినే'. ఇందులో అంశాల్ని జరిగిన వరుస క్రమంలో కాక - పాఠకులకు అనువుగా ఉండేందుకు ఉపశీర్షికల్లో వివరించడం జరిగింది.

రసానుభూతితోపాటు, ప్రయోజనాత్మకమూ కావాలన్న మా తపన అక్షరరూపం దాల్చడానికి స్ఫూర్తినిచ్చిన కౌముదికి హృదయపూర్వకంగా ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటూ, రచనలోకి అడుగుడుతున్నాం.

రెండవ భాగం: బెర్లిన్ ద్వీపే డాయిచ్ ఖండే
చివరి విడత: మలి సందడి (8)
(వెన్నెల మాసంలో పూలూ, ముళ్ళూ బెర్లిన్ లో నేను, నా కుటుంబం)

నేను, నా కుటుంబం జర్మనీలో పూర్తిగా 12 నెలలు గడిపాం. మొన్నటి కన్నా నిన్న వింతగా, నిన్నటికన్నా నేడు వింతగా అన్నట్టే గడిచింది ప్రతి రోజూ. నవరసాలూ నిండిన ఆ అనుభవాలు కొత్తగా, వింతగా, గుండెలకు హత్తుకునే సంఘటనలతో చిరస్మరణీయమై ఇన్ని దశాబ్దాల తర్వాత కూడా మమ్మల్ని అలరిస్తున్నాయి. వాటిని దినవారీ క్రమంలో కాక అంశాలవారీగా పాఠకులతో పంచుకోవడం సబబని మాకు అనిపించింది.

ఆ అంశాలలోకి వెళ్లేముందు - తొలిమాసానికి సంబంధించిన మరికొన్ని విశేషాల్ని ఇక్కడ ప్రస్తావించడం ఆవశ్యకం.

మావాళ్లు జర్మనీ వచ్చిన పది రోజులకి - ఆఫీసులో నేను ఆర్డరిచ్చిన పీహెచ్ మీటరు ఎలక్ట్రోడ్ వచ్చింది. అది రాగానే నాకు కలిగిన ఆనందాన్ని శ్రీమతితో పంచుకునేందుకు - తనకి నా రీసెర్చి గురించిన నేపథ్యం కొంతైనా చెప్పాలి. అందుకని ఒక పూటంతా ప్రాక్టీసు చేసి - నా ప్రయోగాల గురించిన కొన్ని సాంకేతిక అంశాల్ని వీలైనంత సరళంగా వివరించేలా నోట్సు తయారు చేసుకున్నాను. అది దగ్గర పెట్టుకుని - శ్రీమతికి నెమ్మదిగా చెప్పాను.

జర్మనీలో నా రీసెర్చి - ఉత్పేరకాలకు (కెటలిస్టు) సంబంధించినది. ఇండియాలో నేను ఓ కొత్త పద్ధతిని అనుసరించి తయారు చేసిన ఐరన్-క్రోమియం ఆక్సైడ్ కెటలిస్టుల పనితీరుని ఇక్కడ కెమికల్ రియాక్టర్ లో పరీక్షించే ఆశయంతో నేనిక్కడికి వచ్చాను. అందుకు ముందుగా తగినన్ని కెటలిస్టుల్ని తాజాగా తయారు చేయాలి.

ఒక ద్రావకానికి ఉండే అనేక లక్షణాల్లో ముఖ్యమైనవాటిలో - ద్రావకపు ఆమ్ల, క్షార గుణాల్ని అంచనా వేసే పీహెచ్ కొలత ఒకటి. ద్రావకపు పీహెచ్ 7కంటే తక్కువ ఉంటే దానికి ఆమ్ల లక్షణాలున్నట్లు. అక్కణ్ణించి పీహెచ్ విలువ ఇంకా ఇంకా తగ్గిన కొద్దీ ఆమ్ల లక్షణాలు ఇంకా ఇంకా పెరుగుతుంటాయి. పీహెచ్ విలువ 7 దాటితే కనుక దానికి క్షార లక్షణాలున్నట్లు. 7 దాటి విలువ ఇంకా ఇంకా పెరిగినకొద్దీ క్షార లక్షణాలు ఇంకా ఇంకా పెరిగినట్లు. పీహెచ్ కనుక సరిగ్గా 7 ఉంటే అది అటు ఆమ్లమూ, ఇటు క్షారమూ కాని తటస్థ ద్రావకమన్న మాట! ఉదాహరణకి మనం త్రాగే నీరు పీహెచ్ 7.

నేను పరీక్షించాల్సిన కెటలిస్టులు ఐరన్-క్రోమియం ఆక్సైడ్లు అని చెప్పానుగా. వాటి తయారీకి - ముందు ఐరన్-క్రోమియం హైడ్రాక్సైడ్లు తయారు చేసి వాటిని 400 డిగ్రీల దగ్గర వేడి చేస్తే ఆక్సైడ్స్ గా మారతాయి.

సాధారణంగా ఈ హైడ్రాక్సైడ్స్ ని తయారు చెయ్యడానికి, ఐరన్-క్రోమియం నైట్రేట్ /క్లోరైడ్ ద్రావకాల్ని వాడతారు. వీటి పీహెచ్ 2-4 ఉంటుంది. అమ్మోనియం హైడ్రాక్సైడ్ ద్రావకాన్ని కొంచెం కొంచెంగా కలపడం ద్వారా ఆ పీహెచ్ పెరిగి, ఐరన్-క్రోమియం హైడ్రాక్సైడ్ ఘనపదార్థంగా వేరు పడుతుంది. ఈ పద్ధతిలో ఐరన్-క్రోమియం ద్రావకపు బిందువులు, అమ్మోనియం హైడ్రాక్సైడ్ ద్రావకపు బిందువుల్ని కలిపిన చోట ఐరన్-క్రోమియం హైడ్రాక్సైడ్ ఏర్పడి ఘనపదార్థంగా వేరు పడుతుంటుంది. ఈ పద్ధతిని హెటరోజీనియస్ ప్రెసిపిటేషన్ అంటారు.

ఇందుకు భిన్నంగా నేను ఐరన్-క్రోమియం హైడ్రాక్సైడ్ తయారీకి, హామోజీనియస్ ప్రెసిపిటేషన్ అనే పద్ధతిని ఎన్నుకున్నాను. అందులో ఐరన్-క్రోమియం ద్రావకంలో యూరియా ద్రావకాన్ని కలుపుతాం. ఇక బయటించి అమ్మోనియం హైడ్రాక్సైడ్ పొయ్యడం

ఉండదు. ఈ ద్రావకాన్ని వేడి చేస్తే - యూరియానుంచి ఆమ్మోనియం హైడ్రాక్సైడ్ మొత్తం ద్రావకమంతటా క్రమంగా విడుదలవుతుంది. అలా రెండు బిందువులు కలిసిన చోట కాక మొత్తం ద్రావకమంతటా ఐరన్-క్రోమియమ్ హైడ్రాక్సైడ్ వుడుతూంటుంది. ఇలా తయారైన ఈ ఘనపదార్థం మునుపటి ఘనపదార్థానికి భిన్నంగానూ - ఎన్నో విధాల మెరుగైన లక్షణాలతోనూ ఉంటుంది.

ఉదాహరణకి మునుపటి ఘనపదార్థాన్ని ద్రావకంనుంచి వేరు చెయ్యడానికి వడపోత - ఎన్నో గంటలు పడుతుంది. ఈ ఘనపదార్థం వడపోత కొన్ని నిమిషాల్లో ఐపోతుంది.

వడపోత తొందరగా ఐపోతుండడం వల్ల ఈ పదార్థాన్ని పలుమార్లు నీటితో కడిగి శుభ్రం చెయ్యడం సులభం.

అలాగే మునుపటి పదార్థం నుంచి ఉద్భవించిన ఆక్సైడ్లు ఉపరితల వైశాల్యం గ్రాముకి 10-30 స్క్వేర్ మీటర్లు ఉంటే, ఈ ఆక్సైడ్లు ఉపరితల వైశాల్యం గ్రాముకి 200-400 స్క్వేర్ మీటర్లు ఉంటుంది.

ఇవన్నీ కెటలిస్టులకి అనువైన ఉత్తమ లక్షణాలు. హామోజీనియస్ ప్రెసిపిటేషన్ పద్ధతిని ఐరన్-క్రోమియమ్ హైడ్రాక్సైడ్లు తయారీకి ఉపయోగించిన ప్రథముణ్ణి నేను.

ఇక ఈ కొత్త కెటలిస్టుల సామర్థ్యాన్ని పరీక్షించడానికి - ఎన్నుకున్న రసాయనిక చర్య కార్బన్ మోనాక్సైడ్ అనే విషవాయువుని - పీల్చడానికి హానికరం కాని కార్బన్ డయాక్సైడ్ గా మార్చడం. ఈ మార్పు ఎరువుల తయారీలోనూ, ఎగ్జాస్ట్ గొట్టాలనుంచి వచ్చే విషవాయువుల్ని శుభ్ర పర్చడంలోనూ - ఎంతో అవసరం.

నేను బెర్లిన్ రాగానే - ముందు కెటలిస్టుల తయారీకి అనువైన సామగ్రి సమకూర్చుకున్నాను. వాటిలో ముఖ్యమైనది పీహెచ్ మీటరు ఒకటి.

ఇండియాలో ఏ సైంటిస్టుకి కావాల్సిన పరికరం - అది చిన్నదైనా, పెద్దదైనా సరే - ఆ సైంటిస్టు ఆర్డరిచ్చి కొనుక్కోవాలి. అది ఆ సైంటిస్టు పేరుమీదనే అతడి హయాంలో ఉంటుంది. వేరెవరికైనా ఆ పరికరం కావాలంటే - ఆ సైంటిస్టుని అడగాలి. ఇస్తే ఇచ్చినట్లు. లేదా వాళ్లు మరొకటి కొనుక్కోవాలి. ఈ సంప్రదాయం - వేలు ఖరీదు చేసే పీహెచ్ మీటరుకే కాదు, ఆప్టో లక్షలు విలువ చేసే అటమిక్ అబ్సార్వేషన్ స్పెక్టోస్కోప్ లాంటివాటికి కూడా వర్తించేది.

ఇక్కడ ఇన్స్టిట్యూట్ లో నాకు నచ్చినదేమిటంటే - సామాన్యంగా అవసరపడే పరికరాలన్నీ సంస్థ కొని స్టోర్సులో ఉంచుతుంది. ఇంకా మార్కెట్లోకి మరింత మెరుగైనవీ, కొత్తవీ పరికరాలు వచ్చినప్పుడు - సైంటిస్టుల సూచనపై సంస్థ వాటిని కొని స్టోర్సులో ఉంచుతుంది. అవన్నీ సంస్థ పేరునే ఉంటాయి. అవసరపడినవాళ్లు వాటిని స్టోర్సునుంచి తెచ్చుకుని వాడుకున్నంత కాలం వాడుకుని మళ్లీ స్టోర్సుకి వెనక్కివ్వచ్చు. ఎటొచ్చీ పరికరాన్ని తీసుకున్నప్పుడు సంతకంపెట్టిన రసీద్ ద్వారా. దాని బాగోగులకి బాధ్యత వహించాలి. అలా నాకు స్టోర్సునుంచి పీహెచ్ మీటరు దొరికింది. కొన్నాళ్లు వాడి - కెటలిస్టుల తయారీకి ఏర్పాటు చేసుకుని - రెండు నెలల లోపులో రెండు కెటలిస్టులు తయారు చేశాను. ఏర్పాట్లు పూర్తయ్యాయి కాబట్టి ఆ తర్వాత నుంచి నాకు ఒక కెటలిస్టు తయారీకి ఒక రోజుకంటే పట్టదు.

పరిస్థితి అంతవరకూ వచ్చేక - కెటలిస్టుల పరీక్షకు కూడా ఏర్పాటు చెయ్యాలనుకున్నాను. అందుకని ముందుగా అనుకున్న రసాయనిక చర్యకి అనువైన రియాక్టర్ గురించి వాకబు చేశాను. స్టోర్సులో అటువంటి రియాక్టర్లు సిద్ధంగా లేవు. అందులోనూ నేను వాడే రియాక్టర్ లోపల వాయుపీడనం - వాతావరణ పీడనానికి కనీసం 20 రెట్లుండాలి. రియాక్టర్ తయారీకి వాడే లోహం - ఆ ఒత్తిడికి తట్టుకునేలా ఉండాలి. ఎక్కడా లీక్కు ఉండకూడదు.

ఈ నా అవసరాన్ని అక్కడ లాబొరేటరీ ఇంజనీరు బెర్గర్ తో చర్చించాను. అతడు కొత్త రియాక్టరు తయారు చేద్దామన్నాడు. ఇద్దరమూ కలిసి ఓ డిజైన్ ఎంపిక చేశాం. అందుకు అవసరమైన వాటన్నింటికీ ఆర్డరిచ్చాం. తయారీకి 2-3 నెలలపైన పట్టొచ్చని అన్నాడతడు.

ఇండియాలో ఐతే ఏడాదిపైన పటుతుంది కాబట్టి - ఆ వ్యవధి నాకు సబబుగానే ఉందనిపించింది. నేనీ హడావుడిలో ఉన్నప్పుడు వేరెవరికో అవసరపడితే నా దగ్గరున్న పీహెచ్ మీటరు ఇచ్చేసాను. రియాక్టరుకి సంబంధించిన చర్చలు పూర్తయ్యేసరికి - క్రిస్మస్ హడావుడి. తర్వాత నేను నా భార్యాబిడ్డల్ని జర్మనీకి రప్పించే హడావుడి.

వాళ్లు వచ్చి నేను కొంచెం స్థిరపడగానే - మళ్లీ పీహెచ్ మీటరుకోసం చూస్తే - అది వాడినవాళ్ల దగ్గర దాని ఎలక్ట్రోడ్ విరిగిందిట. అప్పటికి వాళ్లకి దాని అవసరం తీరిపోయిందో ఏమో - ఆ విషయం చెప్పి అలాగే స్టోరుకిచ్చేసారు.

పీహెచ్ మీటరుకి అవసరమైన కీలక సాధనం ఎలక్ట్రోడ్. ఏంచెయ్యాలా అని ఇండియన్ మెంటాలిటీతో బెంగ పడ్డానుకానీ - కొత్త ఎలక్ట్రోడ్ కి ఆర్డరిస్తే - రెండు రోజుల్లో అది వచ్చింది.

ఇండియాలో ఐతే ఒక ఎలక్ట్రోడ్ కొనడానికి ఉండే తతంగం, పట్టే కాలం తల్చుకున్న నాకు - అప్పుడు కలిగిన సంతోషమింతా అంతా కాదు. ఇంటికెళ్లి శ్రీమతితో నా ఆనందాన్ని పంచుకుందుకు ఇదంతా చెప్పాను. శ్రీమతి నేను చెప్పింది శ్రద్ధగా వింది. తర్వాత నెమ్మదిగా, “ఇక్కడ వ్యవస్థనుంచి మనం చాలా నేర్చుకోవాలి. అంతవరకూ మన ప్రగతి ప్రగతిలా ఉండదు. కానీ అర్థంబుగా మనం నేర్చుకోవాల్సిన విషయం మరొకటుంది” అంది.

“ఏమిటది?” అన్నాను కుతూహలంగా.

“ఇంట్లో వంట డ్యూటీ నాది. ఐనా ఇద్దరం కలిసి చేస్తుంటాం కాబట్టి వంటలో కొత్తగా తెలుసుకున్న మెలకువలు పంచుకుంటాం. అలాగే సాహితీవ్యాసంగంలోనూ - మనిద్దరం కలిసి ఎన్నో భావాలు పంచుకుంటున్నాం. ఇంకా షాపింగు, పిల్లల భవిష్యత్తు, కుటుంబానికి సంబంధించిన ఇతర బాధ్యతలు - కూలంకషంగా అవగాహన చేసుకుని పరస్పరంగా ఉంటున్నాం” అందామె.

“ఇదంతా దేనికి?” అన్నాను ఆశ్చర్యంగా.

“రేపు ఆఫీసుకి వెళ్లినప్పుడు మీ కొలీగ్ హైనర్ డెకర్ట్ అడగండి. అతడిక్కడ రీసెర్చి చేస్తున్నాడు. అతడి భార్య చిన్నపిల్లలకు పాఠాలు చెప్పే స్కూల్లో టీచరుగా పని చేస్తోంది. అతగాడు తన రీసెర్చి వర్కులోని సాంకేతిక విశేషాల్ని ఇలా భార్యతో పంచుకుంటాడేమో తెలుసుకోవాలనుంది” అంది శ్రీమతి.

నాకు అర్థమైంది. నా రీసెర్చి వర్కు గురించి నేనిచ్చిన డిటెయిల్లు బహుశా ఆమెకి విసుగనిపించాయి.

“నీకు విసుగనిపిస్తే - అప్పుడే చెప్పొచ్చుగా. అన్నీ విని ఇప్పుడు చెప్పడమెందుకు” అన్నాను కాస్త చిన్నబుచ్చుకుని.

“ఏమో - ఆర్థాంగిని కదా - ఆ వివరాలు కూడా జీర్ణించుకోవాల్సి ఉంటుందేమో అనుకున్నాను. ఇక్కడి వ్యవస్థ గురించి హైనర్ ని అడిగి తెలుసుకుంటే - మీరో నేనో ఆ ప్రకారం మసలడం నేర్చుకోవాలి కదా!” అంది శ్రీమతి.

అప్పుడు నాకు మా బామ్మగారు గుర్తుకొచ్చారు.

మా తాతగారు కవి, మహాపండితులు. 1930లలో కుడి ఎడమల అష్టావధానాన్ని జయప్రదంగా నిర్వహించిన ప్రతిభ ఆయనది. మా బామ్మగారు పురాణ కథలెన్నో తెలిసినా - భక్తిభావమే తప్ప సాహిత్యపరమైన ఆసక్తి లేని మామూలు మనిషి. గృహిణిగా అసాధారణ ప్రజ్ఞ చూపినా అందుకు అంకితభావమే తప్ప గుర్తింపు కోరే తాపత్రయం లేని నిస్వార్థపరురాలు.

తాతగారికి ఆమెతో పాండిత్యానికి సంబంధించిన శ్లేషలు, అలంకారాలు, చమత్కారాలు వగైరాలు పంచుకోవాలనుండేది. ఆయన సాటి పండితుడితో పంచుకున్నట్లు ఎన్నో ముచ్చట్లు ఆమెకి చెప్పేవారు. వాటిని మేము విని ఆనందించేవాళ్లం. ఆమె మాత్రం ఆయన చెప్పే మాటల్లోని భక్తి విశేషాల్ని మాత్రం గ్రహించి, మిగతా విశేషాలపై ఆసక్తి నటించేవారు. సగం దృష్టి వంటమీదా ఇంటి పనులమీదా ఉండడంవల్ల

- తను శ్రద్ధగా వినడంలేదనుకుంటారని - 'అలాగా, నాకు తెలియదే', 'భలే చెప్పారండీ', 'సరిగ్గా అర్థం కాలేదు, ఇంకోసారి చెప్పండి' అని మధ్య మధ్య అంటూండేవారు.

ఇలాంటి పరిస్థితినే మిస్సమ్మ సినిమాలో పింగళి వారు - 'తరచి తరచి ఊసడిగిన సరసమింక చాలనిలే - ఆడువారి మాటలకు అర్థాలే వేరులే' అని చమత్కరించారు.

మహాపండితులు తాతగారికి ఆ మాత్రం అర్థం కాదా, ఆయన అలాంటప్పుడు, "నీకు వంట, ఇంటిపని తప్ప మరో ధ్యాన లేదు" అని విసుక్కునేవారు.

ఇంటిపనుల్లో పక్క వెయ్యడం నుంచి, వంటలో చారు పెట్టడం వరకూ - మా తాతగారికి ఖచ్చితమైన అభిరుచులున్నాయి. వాటికి ఏనాడూ ఆసంతృప్తి కలుగని విధంగా ఉండడంవల్ల - ఆమెకి నిజంగా వాటి ధ్యాసే లేకపోతే తనకి కలిగే ఇబ్బంది ఆయనకి స్వానుభవం కాదు.

మా తాతగారే కాదు - బియ్యే చదివే నా అన్నయ్య కూడా తన సబ్బట్టులో హిస్టరీ, ఎకనామిక్సు, పాలిటిక్సుకి సంబంధించిన ఎన్నో లోతైన విషయాల్ని తన క్లాస్ మేట్సుకి చెప్పే పద్ధతిలో బామ్మగారికి చెప్పేవాడు.

నా సబ్బట్టు సైన్సు కదా - బీయస్సీ చదివే నాకే వాడు చెప్పే విషయాలు కొన్ని కషాయంలా అనిపించేవి. కానీ మనుమడిపై ముద్దుకొద్దీ - ఆమె ఆ కబుర్లూ శ్రద్ధగా వినేవారు.

"మీకేమైనా ఆర్థమోతోందా?" అని నేనే అడిగేశాను ఓసారి.

"అర్థమవడానికందులో ఏముందిరా - ఇంటిపనులు చేసుకునేటప్పుడు పక్కనెవరైనా ఉండి కబుర్లు చెబుతుంటే బాగుంటుంది. నువ్వు నీ సైన్సు కబుర్లు చెప్పు, వింటాను" అన్నారామె.

నాకప్పుడు అనిపించింది - మన సంప్రదాయంలో అడవాళ్లు అనుభవించే ఒంటరితనం ఎలాంటిదంటే - ఎవరో ఒకరు డిఫరెన్షియల్ కాలక్యులస్ చెప్పినా ఫరవాలేదు, పక్కనుండి మాట్లాడుతుంటే చాలు కాబోలు అనిపించింది.

విషయం ఆర్థమయ్యేక నేనేమంటాను? అవతలివాళ్లకి అర్థమవుతుందా, ఆసక్తిగా అనిపిస్తుందా అన్నది పక్కన పెడితే - కొన్ని విశేషాలు ఆత్మీయులతో పంచుకోవడం అదో ఆనుభూతి.

ఎవరితోనైనా ఏమైనా పంచుకోవాలనుకున్నప్పుడు ఇవన్నీ గుర్తుకొస్తుంటాయి. నా విషయంలో చరిత్ర వునరావృతమైంది, అంతే!

"తరచి తరచి ఊసడక్కుండా - సూటిగా మనసులో మాట చెప్పినందుకు థాంక్స్!" అన్నాను శ్రీమతితో.

ఆమె నవ్వింది. అంత్యనిష్కారంకంటే ఆదినిష్కారం మేలు కదా అన్నట్లుండా నవ్వు. కానీ భార్యాభర్తలన్నాక - ఇలాంటివి అంతం కాదు - ఆరంభమేనని తనకీ తెలుసు, నాకూ తెలుసు.

మర్నాడు కొత్త ఎలక్ట్రోడ్స్ తో పిహెచ్ మీటరు వాడుతుండగా - అహమ్మద్ నా దగ్గరకొచ్చాడు.

పీహెచ్ మీటరు చాలా బాగా పనిచేస్తోందని ఉత్సాహంగా అతడికి చెప్పాను.

అహమ్మద్ నవ్వి, "ఇండయానుంచి వచ్చావుగా, నీకిక్కడి గుండుసూదులు కూడా గొప్పగా అనిపిస్తాయి" అన్నాడు.

మధ్య మధ్య నన్నలా వేళాకోళం చెయ్యడం అతడికి అలవాటు. నేను బెర్లిన్ వచ్చినప్పుడు ప్రప్రథమంగా పరిచయమైన వ్యక్తిగా - నాకు అత్యంత సన్నిహితుడయ్యాడతడు. అందువల్ల హేళనలా అనిపించే అతడి మాటల్లో నిరసన కాక ఆత్మీయత ధ్వనించడం నేను కనిపెట్టాను. 1974లో ఇండియా నిర్వహించిన ఆణుపరీక్ష గురించి తరచుగా ఎత్తిపొడుస్తూంటాడు. పార్టీలు జరిగినపుడల్లా - నేను హాట్ డ్రింక్సుకి బదులు సాఫ్ట్ డ్రింక్సు తీసుకోవడాన్ని తప్పు పడతాడు. మా అనుబంధంలో అదో సరదా, ముచ్చట!

అందుకే నేను నవ్వేసి, “నిజంగానే ఇక్కడి గుండుసూదుల నాణ్యత నాకు ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది. కానీ పీహెచ్ మీటర్ల వంటి సైంటిఫిక్ పరికరాల విషయంలో అది నిజం కాదు. ఇండియాలో చక్కటి పీహెచ్ మీటర్లు తయారు చేస్తున్నారు. అవి విదేశాలకు కూడా ఎగుమతి జైతున్నాయి” అన్నాను.

ఆహమ్మద్ ఈసారి బిగ్గరగా నవ్వి, “ఇరాక్ లో మా లాబోరేటరీకి ఇండియన్ పీహెచ్ మీటర్లొకటి కొన్నాం. దానికి మీట నొక్కగానే - అది ఊడి స్ప్రింగ్ యాక్షన్ తో గాల్లోకి ఎగురుతుంది. క్యాచ్ పట్టి మళ్ళీ మీటరుకి తగిలిస్తాం” అన్నాడు.

“ఓహో, మీది ఇరాక్ కదూ! అక్కడికి ఆ మాత్రం చాల్లే అని అలాంటివి పంపిస్తారు మావాళ్లు. మీ దగ్గర ఆయిల్ డబ్బు బాగా ఉందిగా, మీకు వాడ్లంకంటే కొనిపారెయ్యడమే ముఖ్యం. మీవాళ్లెప్పుడూ ఒకటి కాదు, ఒకేసారి పది మీటర్లు కొంటారుట. మా లాబోరేటరీ కొచ్చినప్పుడు సేల్స్ మన్ ఈ విషయం చెప్పి నీకంటే బిగ్గరగా నవ్వాడు తెలుసా” అన్నాను.

“రావ్, నువ్వు దేనికీ తడుముకోవు” అని మెప్పుకోలుగా భుజం తట్టాడు ఆహమ్మద్ ఆ సంభాషణని అక్కడితో త్రుంచేస్తూ.

లాబ్ లో కొలీగ్సులో కిర్షన్ ఒక్కడే కాస్త విచిత్రంగా అనిపించేవాడు. అతడికి తాను జర్మన్ అని గర్వంగా ఉండేది. ఆసియా దేశాలంటే చిన్నచూపుండేది. ఇండియా అంటే పేద దేశమనడమే తప్ప అక్కడి సంస్కృతి, విలువల పట్ల ఆసక్తి లేదు. బ్రిటిష్ వాళ్లంటే పడదు. ఇంగ్లీషంటే చిరాకు. ఆంగ్లేయులు - ఊరందరిదీ ఓ దారైతే ఉలిపికట్టెది ఓ దారన్నట్లు మసలుతారనేవాడు.

మా ఆఫీసులో చాలామంది జర్మన్ కొలీగ్సుదీ ఇదే అభిప్రాయం.

ప్రపంచమంతా కీప్ రైట్ అంటుంటే - బ్రిటిష్ వాళ్ళూ, వారి పాలనలో మగ్గిన ఇండియావంటి దేశాలూ కీప్ లెఫ్ట్ అంటాయిట. అంతా దశాంశమానాన్ని అనుసరిస్తుంటే - వాళ్లింకా దూరాన్ని మైళ్లలో చెబుతారుట.

ఓసారి నేను మాటల సందర్భంలో - ఫెర్రస్ పెర్రీ సయవైడ్ అనే రసాయనం రంగు ప్రవ్యన్ బ్లూ అన్నాను. దానికి హైసర్ ఇబ్బందిపడి, “బ్రిటిష్ వాళ్లు మీకు బాగా బ్రెయిన్ వాష్ చేసి - రంగుల పేర్లు కూడా మార్చేసారు. మేము దాన్ని బెర్లిన్ బ్లూ అంటాం’ అని సవరించాడు. అతడి మొహం చూస్తే - ప్రవ్యన్ బ్లూ అన్న పదం అతణ్ణి చాలా బాధించిందనిపించింది. తర్వాత నాకు తెలిసిందేమిటంటే - ఒకప్పుడు ప్రష్యా పేరిట ఉండే దేశానికి బెర్లిన్ రాజధాని అనీ, రెండవ ప్రపంచయుద్ధం తర్వాతనుంచి ప్రష్యా కూడా జర్మనీగా మారిపోయిందనీ, మరి ప్రష్యా అనే పేరు ఇక లేదనీ. ప్రష్యా పేరులో జర్మన్లకు ఏదో యాంటీ సెంటిమెంటు ఉండి ఉండాలి.

మరో విశేషమేమిటంటే - జర్మన్లకు ఇంగ్లండు అంటే ఉన్న అయిష్టం అమెరికా అంటే లేకపోవడం. అక్కడ చాలామంది అమెరికా వెళ్లాలని కలలు కంటారు. మరి అమెరికాలో జాతీయభాష ఇంగ్లీషు కావడం, అక్కడ కొలతల్లో దశాంశమానం ఉపయోగించకపోవడం వారికి అభ్యంతరం కాకపోవడం ఆశ్చర్యం.

కిర్షన్ విషయానికొస్తే - అతగాడు జాత్యహంకారం దాచుకోలేడు కానీ, నాతో చాలా మంచిగా ఉండడానికి ప్రయత్నించేవాడు. మా పిల్లల కోసమని బిల్డింగ్ బ్లాక్కు తెచ్చి ఆఫీసులో నాకిచ్చాడు. ఇంటికెళ్లి వాటిని పిల్లలకిస్తే వాళ్లు ఎగబడి తీసుకున్నారు. వాళ్లు గొడవ పడుతుంటే - వాళ్లకి నచ్చిన విధంగా పంచిచ్చాను. ఆ పంపకం ఎలాగుందంటే - ఇల్లు కడితే తలుపొకరి దగ్గరా, కిటికీ మరొకరి దగ్గరా ఉంది. ఐనా వాళ్లకా విషయం తెలిస్తేగా - ప్రతి బ్లాకుకీ ఓ పేరెట్టి ఏవో ఆటలు ఆడుకుని వినోదించారు.

ఆఫీసులో కొలీగ్సు ఎవర్నీ నేనెప్పుడూ ఇంటికి పిలవలేదు. అవతలివాళ్లు చొరవ తీసుకుంటే తప్ప - వీలైనంత దూరం పెట్టే అలవాటు అప్పట్లో నాకుండేది. కానీ కిర్షన్ మాత్రం అడిగి మరీ మా ఇంటికొచ్చాడు. బహుశా అతడికి మేమెలా ఉంటున్నామో, ఏం తింటున్నామో తెలుసుకోవాలనిపించి ఉంటుంది.

“మా ఇంట్లో పిల్లలడుకునే కౌఫ్ హౌస్ (సరుకులమ్మే దుకాణం) ఉంది. అది మీ పిల్లలకిస్తాను. ఇక్కడున్నన్నాళ్ళూ ఆడుకుని వెళ్లేటప్పుడు నాకు మళ్ళీ తిరిగి ఇచ్చేద్దరు కాని. అది ఇంటికి మోసుకుని వెళ్లాడానికి అనువు కాదు. నేను కార్లో తెచ్చి మీ ఇంట్లో ఇస్తాను” అన్నాడు కిర్షనర్.

అలా ఇతరుల వస్తువులు తీసుకోవడం నాకిష్టముండదు. వద్దంటే - అతణ్ణి ఇంటికి రావద్దన్నట్లు ఔతుందని సరేనన్నాను.

అతడు జనవరి 30న కౌఫ్ హౌస్ తీసుకుని మా ఇంటికొచ్చాడు. శ్రీమతితో కొంచెం మొహమాటంగా మాట్లాడాడు. పిల్లల్ని చనువుగా పలకరించబోతే, వాళ్లు దగ్గరకు వెళ్లాడానికి మొహమాటపడ్డారు. అతడు కౌఫ్ హౌసుని వాళ్లకిస్తే వాళ్లు నావైపు చూశారు. నేను తలూపితే అప్పుడు తీసుకున్నారు.

కిర్షనర్ మా పిల్లల క్రమశిక్షణని చూపులతోనే మెచ్చుకున్నాడు.

శ్రీమతికి కిర్షనర్ని చూడడం అదే మొదటిసారి. కానీ అతడి గురించి నా ద్వారా బాగా విని ఉంది. అతణ్ణి బాగా ఇంప్రెస్ చెయ్యాలని - ఉప్పా ప్రత్యేకంగా చేసింది. కారం తినలేడని - పేరుకి వేశామన్నట్లు అల్లం, పచ్చిమిర్చి వేసింది. అంత చప్పటి ఉప్పా చంటప్పుడు కూడా మేము తిని ఉండం.

జర్మన్లు తినే వుర్స్ట్ లో ఆవపిండి నంచుకుని తింటారు. పసుపు రంగులో ఉండే ఆ ఆవపిండి ఘాటు కనీసం యాభై మీటర్లదాకా కొడుతుంది. దాన్నిబట్టి జర్మన్లు కొంత ఘాటు సహించగలరనే మేమనుకున్నాం.

కానీ కిర్షనర్కి ఆ కాస్త అల్లం ఘాటు దుస్సహమయింది. కానీని పచ్చిమిర్చి భరించలేని కారం అయ్యాయి. ఆ మాట నోటితో చెప్పనవసరం లేదు. ఉప్పా తింటూనే కిర్షనర్ మొహం ఎర్రగా ఐపోయింది. ముక్కమ్మట, కళ్లమ్మట ఆగకుండా నీళ్లు కారాయి.

అలవాటు లేకపోయినా మంచినీళ్లు తాగాడు. ఐనా తగ్గలేదు. శ్రీమతి నొచ్చుకుని కారం తగ్గడానికన్నట్లు - వేడి వేడి సేమ్యా పాయసం ఇచ్చింది. చల్లగా ఉంటే ఏమో - కానీ మంచుతున్న అతడి నోరు ఆ వేడికి మరింత ఇబ్బంది పడిందని నాకు అర్థమైంది.

ఏ మాటకా మాటే చెప్పుకోవాలి - కిర్షనర్ ముఖంలో కోపం, తిరస్కారభావం కనిపించలేదు. వంటకాలు బాగున్నాయనే అన్నాడు తప్ప నిరసించలేదు. కారానికి తట్టుకోలేనందుకు సిగ్గు పడ్డట్లు కనిపించాడు.

అతడు ఎలాగో కాసేపుండి వెళ్లిపోయాడు.

మా జీవితంలో ఎప్పుడూ ఏ అతిథికి అలాంటి మర్యాద జరుగలేదు. ముఖ్యంగా కిర్షనర్కి అలా జరిగినందుకు మేమిద్దరం చాలా బాధ పడ్డాం.

అసలే కిర్షనర్. ఆపైన మా ఈ ఆతిథ్యం.

మాకు చాలా అసంతృప్తిగా ఆనిపించినా - ఒకండుకు సంతోషించాలి. ఇతరులవద్ద మా ఆహారపు టలవాట్లని అదేవనిగా చిన్నబుచ్చే అవకాశం కిర్షనర్కి వచ్చింది. దాన్నతడు సద్వినియోగం చేసుకున్నాడని తర్వాత చాలామంది కొలీగ్గు ద్వారా తెలిసింది. పాపం మాటెందుకూ - కిర్షనర్ మాత్రం ఆ తర్వాతనుంచి నాతో రెట్టించిన సుహృద్భావంతో మసిలాడు. తనకి తెలుగు వంటకాల్ని చిన్నబుచ్చేందుకు మంచి అవకాశమిచ్చేనన్న కృతజ్ఞతేమో మరి!

అప్పుడు నేను, శ్రీమతి అనుకున్నాం - ఆతిథ్యమిచ్చేటప్పుడు ఎదుటివారికి సంతృప్తి కలిగించడానికి మన ఊహకు మించి ఆలోచించాలి. లేకుంటే ఆపూర్వమైన మన వంటకాలకి చెడ్డపేరు తెచ్చినవాళ్లమౌతాం.

కిర్షనర్ విషయంలో జరిగిన పొరపాటు మళ్ళీ ఎవరి విషయంలోనూ జరుగకుండా చూసుకోవాలనుకుంటూ - తెలుగు వంటకాలకు క్షమార్పణ చెప్పుకున్నాం.

మా ఆఫీసులో ఇంజనీరు బెర్గర్, అతడి అసిస్టెంట్ ఆటో - ఇద్దరూ రియాక్టర్ తయారీ పనులు చురుగ్గా కొనసాగిస్తున్నారు.

ఈలోగా ఆశ్చర్యమేమిటంటే - జనవరి 16 రాత్రి లాబొరేటరీలో కరెంటు పోవడం. అందువల్ల నేను లేకున్నా కొనసాగేలా చేసిన ప్రయోగం ఏర్పాటు దెబ్బతింది. పోయిన కరెంటు మర్నాడు మధ్యాహ్నం దాకా రాకపోవడం ఇంకా ఆశ్చర్యం.

క్రికెట్లో గవాస్కర్ సున్నాకి బెటైనప్పుడు - అతడూ మనిషే కదా అనిపించినట్లు - ఈ దేశాన్ని నడిపిస్తున్నదీ మనుషలేగా అనిపించింది. ఐతే నేనక్కడున్న రెండేళ్ల కాలంలో కరెంటు పోయిన సందర్భం అదొక్కటే కావడం - ఈ దేశాన్ని నడిపించేది మనుషలేనా అని మళ్లీ అనిపింపజేసేది.

శ్రీమతి వచ్చిన వారానికి ఆఫర్లో పాతిక మార్కులకి చవగ్గా వచ్చిందని - ఓ మాంటెల్ కొన్నాను. అది వేసుకుంటే ఇక షాల్ కప్పుకోవాల్సిన ఇబ్బంది తప్పింది. మావాళ్ళొచ్చిన వారానికి డబ్బు లెక్క చూసుకుంటే - నా దగ్గర 354 మార్కులున్నాయి. వాటితోనే మిగతా నెలంతా గడపాల్సి ఉంది. ఐతే అది మరీ తక్కువ మొత్తమేం కాదని నెల గడిచేసరికి గ్రహించాను.

ముందు మేము చుట్టుపక్కల పరిసరాలకు బాగా అలవాటు పడ్డాం. మేడ దిగగానే బుధ, శనివారాలు సంత. అక్కడే పక్క సందులోనే బోలెడన్ని సూపర్ మార్కెట్లు. మా ఇంటిముందు ఒక పార్కు. ఇంటి వెనుక ఒక పార్కు. పిల్లలు వీటన్నింటికీ బాగానే అలవాటు పడ్డారు.

ఇంటిముందు పార్కు ఓ చర్చికి ముందు ఆవరణలో ఉంది. అక్కడ ఆటలాడే జర్మన్ పిల్లల్ని చూస్తుంటే ముచ్చటేసేది. వాళ్లు మిసమిస లాడిపోతూ, పుష్టిగా, హుషారుగా ఉండేవారు. వాళ్ల చేష్టల్లో మోటుతనం ఎక్కువ. జారుడుబల్లమీద పైకెక్కి జారడానికి బదులు, ఇట్టించి ఎదురెక్కి అక్కణ్ణించి స్విమ్మింగ్ పూల్లోకిలా ఇసుకలోకి దూకేవారు. ఉయ్యాల్ని ఆతివేగంగా ఊపి - అది అంత వేగంగానూ వెనక్కి వస్తుంటే - వెనుకడుగు వెయ్యకుండా చేత్తో పట్టుకుని ఆపేవారు. కాస్త పెద్ద పిల్లలు చిన్నపిల్లల్ని గాల్లోకి ఎగరేసి పట్టుకునేవారు.

మా పిల్లలు సున్నితం. ఐతే వాళ్లు ఆ పిల్లల చేష్టల్ని చూసి వినోదించేవారు. మా అమ్మయ్యైతే వాళ్లని అనుకరిస్తూ జారుడుబల్ల ఎదురెక్కడానికి ప్రయత్నాలు కూడా చేసేది.

మా ఇంటి వెనుక పార్కుకి సెలవు రోజుల్లో ఓ వ్యాన్ వచ్చేది. అందులో పిల్లలాడుకునేందుకు రకరకాల ఆట సామగ్రిలుండేవి. పిల్లల్ని దగ్గరుండి ఆడించడానికి ఇద్దరు మనుషులుండేవారు. మా పిల్లలకి ఆ ఏర్పాటు చాలా నచ్చింది. కానీ మేమా పార్కులో ఓసారి ఫోటోలు తీసుకున్నాక మళ్లీ అక్కడికి వెళ్లేదు....

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments